

บทที่ 3

การแนะแนวอาชีพของกรมการจัดหางาน

การแนะแนวอาชีพ เป็นบริการที่กรมการจัดหางานให้บริการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2497 เมื่อครั้งยังเป็นกองแรงงาน สังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย และได้มีการพัฒนา มาเป็นลำดับ (กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, 2543 : 93) ปัจจุบันถือเป็นภารกิจหลักที่ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมต้องดำเนินการในการแนะแนวและส่งเสริม การประกอบอาชีพเพื่อให้นักเรียน นักศึกษา ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานและผู้กำลังเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ มีความรู้ความสามารถและทราบความถนัดในการประกอบอาชีพของแต่ละคน ซึ่งการให้บริการ แนะแนวอาชีพดำเนินการทั้งในส่วนกลางโดยกองส่งเสริมการมีงานทำและสำนักจัดหางานกรุงเทพฯ และส่วนภูมิภาคโดยสำนักงานจัดหางานจังหวัดในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

1. บริการแนะแนวอาชีพและให้คำปรึกษาด้านอาชีพแก่บุคคลเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป ผู้ต้องขังและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทหารปลดประจำการ ซึ่งบุคคลแต่ละกลุ่มต้องการการให้บริการที่แตกต่างกัน

1.1 การให้บริการแนะแนวอาชีพสำหรับนักเรียน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป ในการให้บริการเจ้าหน้าที่ผู้แนะแนวให้ข้อมูลเพื่อช่วยให้ผู้รับบริการได้ค้นหาตนเองให้ได้ทราบถึง ความถนัด ความสนใจและบุคลิกภาพของตนเองว่ามีความถนัดและสนใจในอาชีพใด ให้ผู้รับบริการ ได้เข้าใจในโลกของอาชีพและเห็นภาพของตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคตได้ชัดเจน เพื่อให้การตัดสินใจเลือกอาชีพมีความรอบคอบและตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูล

1.2 การให้บริการแนะแนวอาชีพแก่ทหารปลดประจำการ โดยการร่วมมือกับกองทัพบก กองทัพเรือและกองทัพอากาศ จัดทำโครงการส่งเสริมการมีงานทำให้แก่ทหารกองประจำการเพื่อให้ ทหารเหล่านี้มีงานทำหลังปลดประจำการ โดยการเผยแพร่ข้อมูลตำแหน่งงานว่าง ข้อมูลเกี่ยวกับ อาชีพและแนวทางในการประกอบอาชีพ

1.3 การให้บริการแนะแนวอาชีพแก่ผู้ต้องขังก่อนปลดปล่อย โดยการร่วมมือกับกรม ราชทัณฑ์ในการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางในการประกอบอาชีพ แหล่งข้อมูลต่างๆ เช่น สถานที่ ฝึกอาชีพ เป็นต้น รวมทั้งเผยแพร่เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพเพื่อเป็นข้อมูลใน การประกอบอาชีพก่อนพ้นโทษ

1.4 การแนะแนวอาชีพให้กับเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยร่วมกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ดำเนินการแนะแนวอาชีพให้กับเยาวชนใน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเพื่อให้ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านอาชีพ แนวทางในการประกอบ อาชีพให้สามารถปรับตัวเข้าสู่สังคมได้ต่อไป

2. จัดกิจกรรมสนับสนุนบริการแนะแนวอาชีพ

2.1 การจัดสัมมนาครูแนะแนว เพื่อให้ทราบถึงความต้องการของครูแนะแนวต่อบริการ ต่างๆ ของกรมการจัดหางานในการที่จะใช้สำหรับแนะแนวนักเรียนในสถานศึกษา และการประสาน ความร่วมมือระหว่างครูแนะแนวและหน่วยงานในด้านการแนะแนวอาชีพในอนาคต

2.2 การจัดกิจกรรมโครงการวันแนะแนวอาชีพให้แก่นักเรียน นักศึกษา เป็นกิจกรรมที่จะทำให้นักเรียน นักศึกษาได้รู้จักตนเอง รู้จักโลกของอาชีพ โลกของงาน แหล่งข้อมูลต่างๆ ที่สามารถค้นคว้าเพิ่มเติม สาธิตการประกอบอาชีพอิสระต่างๆ โดยดำเนินการในโรงเรียน ระดับชั้นต่างๆ

2.3 การจัดงานมหกรรมอาชีพ เพื่อให้การแนะแนวอาชีพแก่นักเรียน นักศึกษาผู้ว่างงาน และประชาชนทั่วไป ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารด้านอาชีพ โดยมีการจัดนิทรรศการโลกอาชีพ นิทรรศการโลกกว้างทางการศึกษาให้บริการปรึกษาด้านอาชีพ ทดสอบความพร้อมทางอาชีพ ทดสอบบุคลิกภาพ การสาธิตอาชีพอิสระเพื่อให้สัมผัสกับอาชีพต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริม และสนับสนุนการตัดสินใจเลือกทางเดินในการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม

2.4 การจัดแนะแนวอาชีพในระดับหมู่บ้าน เพื่อเป็นการแนะแนวการให้บริการของหน่วยงานแก่ประชาชนในตำบลและหมู่บ้าน ซึ่งนับว่าเป็นการทำงานในเชิงรุกเพื่อรับทราบข้อมูลต่างๆ ในเรื่องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การหางานทำ การเดินทางไปทำงานต่างประเทศเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้บริหารงานของหน่วยงาน

3. ให้บริการศูนย์ข้อมูลอาชีพ (Career Information Center) ศูนย์ข้อมูลอาชีพจะให้บริการข้อมูลอาชีพแก่ผู้ใช้บริการประเภทต่างๆ โดยเฉพาะนักเรียนและผู้ปกครองตลอดจนครูแนะแนว โดยในศูนย์ข้อมูลอาชีพได้มีการจัดทำแฟ้มอาชีพไว้ประมาณ 100 แฟ้ม (100 อาชีพ) รวมทั้งตัวอย่างอาชีพอิสระ แผ่นพับ เอกสารและข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงาน เพื่อให้ผู้ใช้บริการค้นหาอาชีพที่ตนสนใจ ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่ประจำอยู่ที่ศูนย์ข้อมูลอาชีพพร้อมที่จะให้คำปรึกษาแนะแนว โดยในขณะนี้ได้มีการปรับปรุงการจัดทำแฟ้มข้อมูลอาชีพพร้อม CD-ROM เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นอาชีพที่ตนสนใจได้จากเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะประกอบด้วยข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับคำจำกัดความของอาชีพ โอกาสในการทำงาน รายได้ และอาชีพที่เกี่ยวข้องโดยจัดทำเป็นมุมแนะแนวอาชีพ (Careers corner) อีกทั้งกำลังดำเนินการจัดทำข้อมูลอาชีพลงคอมพิวเตอร์ในระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) เพื่อให้การบริการแนะแนวอาชีพเป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็วยิ่งขึ้น

4. ให้บริการแนะแนวอาชีพในกรอบของการพัฒนาระบบแนะแนวอาชีพ ภายใต้ความช่วยเหลือของรัฐบาลสหพันธ์รัฐเยอรมัน โดยดำเนินการใน 5 จังหวัดนำร่อง ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น ชลบุรี และสงขลา โดยจังหวัดเหล่านี้จะเป็นต้นแบบในการให้บริการแนะแนวอาชีพในรูปแบบใหม่ที่เป็นมาตรฐานสากล ซึ่งจะให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดตั้งระบบการแนะแนวอาชีพที่มีประสิทธิภาพ ข้อมูลที่จำเป็นต่อการให้บริการแนะแนวอาชีพ มีการปรับปรุงเครื่องมือและอุปกรณ์ให้มีความพร้อมและทันสมัย ให้การฝึกอบรมบุคลากรที่ทำหน้าที่แนะแนวอาชีพให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถและมีจิตใจ ที่พร้อมจะให้บริการแนะแนวอาชีพแก่ผู้มาใช้บริการ

● การให้บริการแนะแนวอาชีพของกรมการจัดหางานกระทำใน 2 ลักษณะคือ

1. ให้บริการข้อมูลข่าวสารในด้านการศึกษา การฝึกอบรมอาชีพ ข้อมูลอาชีพและข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงาน เพื่อให้ผู้รับบริการได้ทราบถึงข้อเท็จจริงในด้านอาชีพที่มีหลากหลายซึ่งส่วนใหญ่ จะเป็นการให้บริการสำหรับผู้ใช้บริการเป็นกลุ่ม เช่น นักเรียน นักศึกษา

2. ให้คำปรึกษาแนะแนวรายบุคคลแก่ผู้ที่เข้ามาติดต่อขอใช้บริการในสำนักงาน โดยให้ผู้ใช้บริการรู้จักตนเองอย่างถ่องแท้ รู้จุดบกพร่องของตนเอง ความสามารถที่มี ความสนใจ มีการนำเสนอทางเลือกให้แก่ผู้ให้บริการที่จะพัฒนาตนเองเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ

การแนะแนวการประกอบอาชีพให้กับผู้ให้บริการกลุ่มต่างๆ นั้น ส่วนหนึ่งนักแนะแนวอาชีพสามารถให้คำแนะนำให้วิเคราะห์ตนเอง รู้จักตนเองทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ค่านิยม ทัศนคติและบุคลิกภาพต่างๆ ที่ตรงกับความเป็นจริงทำให้สามารถเลือกอาชีพหรือเลือกศึกษาในสาขาอาชีพที่ตนเองสนใจและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างเหมาะสม แต่ยังมีบุคคลอีกส่วนหนึ่ง ไม่สามารถหางานทำได้ ไม่ต้องการศึกษาต่อ ประกอบกับปัญหาการถูกเลิกจ้างหรือมีอาชีพอยู่แล้ว แต่ต้องการรายได้เสริมให้กับครอบครัว กรมการจัดหางานถือว่าเป็นหน้าที่ในการที่จะทำให้บุคคลเหล่านี้ ได้มีงานทำและมีรายได้โดยเร็ว การแนะแนวอาชีพอิสระจึงเป็นทางเลือกที่สำคัญอย่างยิ่งที่ผู้ประสบปัญหาดังกล่าว สามารถที่จะเลือกประกอบอาชีพอิสระที่มีอยู่มากมายได้ตรงตามความรู้ ความสามารถ สภาพท้องถิ่นของตนเอง

โดยบริการที่กรมการจัดหางานดำเนินการในการแนะแนวอาชีพอิสระ มีดังนี้

1. บริการให้คำปรึกษาแนะนำ แนะนำทางการประกอบอาชีพอิสระ สำหรับผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพอิสระเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริม เพื่อให้ทราบโอกาสทางธุรกิจหรือแนวทางประกอบอาชีพ โดยการให้ข้อมูลอาชีพ ข้อมูลสถานที่ฝึกอาชีพหรือฝึกอบรม ข้อมูลแหล่งเงินทุนรวมทั้งข้อมูลในการจะประกอบธุรกิจเบื้องต้น

2. ประสานบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แหล่งฝึกอาชีพ แหล่งเงินทุน ผู้ซื้อ/ตลาด เพื่อช่วยเหลือผู้ต้องการประกอบอาชีพอิสระหรือผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระอยู่แล้ว แต่มีปัญหาในด้านต่างๆ ให้สามารถประกอบอาชีพได้

3. จัดทำ รวบรวมและปรับปรุง ข้อมูลอาชีพอิสระประเภทต่างๆ ได้แก่ อาชีพที่ทำเพื่อการบริโภคอุปโภค สิ่งประดิษฐ์ต่างๆ งานบริการ เกษตรกรรม ฯลฯ ให้เป็นหมวดหมู่เพื่ออำนวยความสะดวกการศึกษาของผู้ใช้บริการ โดยได้จัดทำหนังสือเส้นทางอาชีพ จัดทำทั้งเป็นรูปเล่มและแผ่นปลิวเพื่อใช้อัดสำเนาเผยแพร่แก่ผู้ที่สนใจและมาขอคำแนะนำ ภายในเล่มประกอบด้วย ข้อมูลอาชีพอิสระ แต่ละอาชีพ มีรายละเอียดเกี่ยวกับเงินลงทุน แหล่งซื้ออุปกรณ์ วิธีดำเนินการ ตลาดหรือแหล่งจำหน่าย สถานที่ฝึกอบรม ข้อเสนอแนะต่างๆ ซึ่งจะทำให้ผู้ขอรับคำแนะนำสามารถตัดสินใจเบื้องต้นว่า ตนเองพอที่จะประกอบอาชีพนั้นๆ ได้หรือไม่ มีเงินทุนพอหรือไม่

4. การจัดงานต่างๆ เพื่อแนะแนวอาชีพซึ่งรวมทั้งอาชีพอิสระด้วย ได้แก่ งานวันแนะแนวอาชีพ งานมหกรรมอาชีพ ซึ่งในงานดังกล่าวจะให้บริการแนะแนวอาชีพให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางในการประกอบอาชีพอิสระ มีการสาธิตอาชีพอิสระที่น่าสนใจโดยผู้ที่ประสบความสำเร็จใน

การประกอบอาชีพนั้นให้ผู้ที่สนใจในการประกอบอาชีพอิสระได้ทดลองปฏิบัติโดยวิทยากรที่ชำนาญในสาขาอาชีพนั้นๆ มีการจัดนิทรรศการอาชีพอิสระและเผยแพร่เอกสารที่เกี่ยวกับอาชีพ

5. การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระตามโครงการต่างๆ ได้แก่ โครงการขยายผลการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ โครงการสร้างอาชีพใหม่ให้คนตกงาน/ว่างงาน โครงการส่งเสริมการมีงานทำให้กับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ได้แก่ ทหารที่ปลดประจำการ คนพิการ นักโทษที่กำลังจะพ้นโทษ ได้ทราบถึงขั้นตอน วิธีการ และปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่ต้องพบเจอในการเริ่มต้นประกอบอาชีพอิสระ

6. การแนะแนวอาชีพอิสระทางสถานีวิทยุกระจายเสียง เป็นการแนะแนวอาชีพอิสระอีกรูปแบบหนึ่งที่กรมการจัดหางานดำเนินการ โดยหน่วยงานของกรมที่อยู่ตามภูมิภาคขอความร่วมมือหรือซื้อเวลาในการออกอากาศจากสถานีวิทยุในท้องถิ่นเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ต่างๆ แก่ผู้ฟังเกี่ยวกับภารกิจงานดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานของกรมการจัดหางานรวมทั้งให้การแนะแนวอาชีพอิสระ โดยจะเป็นการให้ข้อมูลและขั้นตอนในการเริ่มต้นดำเนินกิจการความเป็นไปได้ของอาชีพที่จะดำเนินงานในจังหวัด แหล่งอบรมให้ความรู้และข้อมูลเพิ่มเติมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งในการจัดหาวัตถุดิบ อาชีพอิสระใหม่ๆ ที่ได้รับการเผยแพร่ตามสื่อต่างๆ และผู้จัดรายการเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ประชาชน ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังได้เห็นสู่ทางการประกอบอาชีพที่แปลกใหม่หลากหลายยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังจัดทำหนังสือถนนสายอาชีพขึ้นเพื่อเป็นคู่มือในการแนะแนวและส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะให้ผู้แนะแนวอาชีพอิสระนำไปเป็นแนวทางสำหรับแนะแนวอาชีพอิสระ คือ

1. แนวทางการประกอบอาชีพอิสระ
2. ข้อมูลแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ
3. ข้อมูลแหล่งฝึกอาชีพหรือสถานฝึกอบรม
4. ข้อมูลอาชีพต่างๆ

ซึ่งข้อมูลดังกล่าวข้างต้นย่อมไม่พอเพียงในการที่จะให้คำแนะนำอาชีพแก่ผู้มาใช้บริการผู้แนะแนวอาชีพอิสระจะต้องหาข้อมูลเพิ่มเติมในหลายๆ ประการโดยเฉพาะข้อมูลในท้องถิ่นของแต่ละจังหวัด ได้แก่ แหล่งฝึกอาชีพและแหล่งเงินทุนภายในจังหวัดของตนเองหรือจังหวัดใกล้เคียงหรือความรู้พื้นฐานบางอย่างที่ต้องมีในการประกอบธุรกิจเบื้องต้น ซึ่งผู้ให้คำแนะนำอาชีพอิสระต้องสามารถตอบคำถามและให้คำแนะนำได้ ผู้ให้คำแนะนำอาชีพอิสระจะต้องหาความรู้เพิ่มเติมในเรื่องต่างๆ เหล่านี้ เพื่อให้สามารถให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ขอรับคำแนะนำเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการเริ่มต้นประกอบอาชีพอิสระต่อไป

● ข้อมูลที่นักแนะแนวอาชีพอิสระต้องมีให้กับผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพอิสระ

1. เลือกอาชีพที่ถนัด จะต้องพยายามให้ผู้มารับบริการค้นหาให้พบว่าตนเองถนัดหรือสนใจที่จะประกอบอาชีพใด มีความสามารถในอาชีพนั้นหรือไม่ ถ้าคิดจะประกอบอาชีพนั้นจะ

สามารถทำได้มากขึ้นเพียงใด นอกเหนือจากการเลือกอาชีพที่มีความถนัดแล้ว ปัจจัยอื่นก็เป็นสิ่งที่ควรนำมาพิจารณาเช่นกัน เช่น อาชีพที่จะทำนั้นมีผู้ทำอยู่ก่อนมากน้อยแค่ไหน อาชีพนั้นมีความสำคัญที่ผู้คนที่ต้องการใช้บริการหรือแสวงหาจากเราเพียงใด การลงทุนต้องใช้เงินทุนมากน้อยเพียงใด จุดคุ้มทุนใช้เวลานานแค่ไหน ตลาดหรือโอกาสของอาชีพนั้นมีช่องว่างให้เราแทรกตัวเข้าไปได้มากน้อยเพียงใด เป็นต้น

2. พัฒนาความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น โดยแนะนำให้ศึกษาถึงเทคนิคหรือเคล็ดลับรายละเอียดของอาชีพนั้นๆ ให้ได้มากที่สุด บุคคลหรือสถานที่ที่สามารถติดต่อขอความรู้หรือคำแนะนำหรือขอเข้ารับการศึกษาอบรมเพื่อให้ตนเองมีความมั่นใจที่จะประกอบอาชีพนั้น มีการฝึกปฏิบัติเพื่อให้มีประสบการณ์ก่อนดำเนินการจริง

3. การแนะนำให้พิจารณาถึงองค์ประกอบอื่นที่จำเป็น เช่น ทำเลที่ตั้งหรือสถานที่ที่จะประกอบอาชีพอิสระ แหล่งเงินทุนซึ่งผู้ที่จะประกอบอาชีพจะต้องใช้ในการดำเนินงานอาจเป็นเงินสะสมของตนเอง การร่วมหุ้นลงทุนกันในระหว่างเครือญาติหรือสถาบันการเงินที่ให้สินเชื่อแก่ผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพอิสระอย่างคร่าวๆ ว่ามีอยู่ที่ใดบ้าง เงื่อนไขในแต่ละประเภทเป็นอย่างไร เป็นต้น

4. ต้องไม่เป็นนักฝันเฟื่อง คิดแต่การได้กำไรจากการประกอบกิจการเพียงอย่างเดียว นักแนะนำจะต้องให้กำลังใจให้มีความอดทนหากการดำเนินการในช่วงแรกๆ ไม่ประสบผลสำเร็จ คิดหาทางแก้ไข มีการวางแผน การบริหารจัดการที่ดีไม่ว่ากิจการนั้นจะดูเล็กน้อยแค่ไหนก็ตาม